

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [*PRIIT PIKAMĀE*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 30. septembrī¹

Lieta C-483/20

XXXX

pret

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

(*Conseil d'État* (Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā politika patvēruma un alternatīvās aizsardzības jomā – Nepilngadīgs bērns, kurš saņēmis starptautisko aizsardzību kādā dalībvalstī – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības piešķiršanai un atņemšanai – Direktīva 2013/32/ES – 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma, ko iesniedzis vecāks, nepieņemamība, pamatojoties uz to, ka iepriekš cita dalībvalsts viņam ir piešķirusi bēgļa statusu – Tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību – Bērna intereses – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 18. un 24. pants – Reāls un pierādīts attieksmes, kas ir pretēja tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, risks – Standarti saistībā ar nosacījumiem, kas jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, lai tie varētu saņemt starptautisko aizsardzību – Direktīva 2011/95/ES

Satura rādītājs

I.	Atbilstošās tiesību normas	3
	A. Savienības tiesības	3
	B. Beļģijas tiesības	3
II.	Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi	4
III.	Tiesvedība Tiesā	4
IV.	Juridiskais vērtējums	5
	A. Ievada apsvērumi	5

¹ Oriģinālvaloda – franču.

B.	Par starptautiskās aizsardzības pieteikumu nepieņemamības mehānismu, kas paredzēts Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā	5
1.	Par gramatisko, sistēmisko un teleoloģisko interpretāciju	6
2.	Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma automātisku nenoraidīšanu, pamatojoties uz nepieņemamību	7
C.	Par attieksmes, kas ir pretēja Hartas 7. pantam, lasot to kopsakarā ar Hartas 18. un 24. pantu, nopietnu risku	9
1.	Par ģimenes dzīves aizsardzību, ko sniedz Direktīvas 2011/95 un 2013/32	9
2.	Par pieteicēja statusu uzņēmējā dalībvalstī	11
a)	Par Direktīvas 2011/95 23. pantu	11
b)	Par Direktīvu 2003/86	14
3.	Par attiecībām starp pieteicēju un viņa ģimenes locekli	18
D.	Pagaidu secinājumi	19
E.	Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamības sekām	20
V.	Secinājumi	23

1. Migrāciju parasti rada divu elementu kombinācija: nejaušība un nepieciešamība. Tiesai iesniegtajā lietā Sīrijas valstspiederīgais, šķērsojis Lībiju un Turciju, ieradās Austrijā, kur iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Ieguvis bēgļa statusu, viņš ieradās Beļģijā, lai pievienotos saviem diviem bērniem, no kuriem viens bija nepilngadīgs, un iesniedza tur jaunu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas tika atzīts par nepieņemamu, jo iepriekš šis statuss bija piešķirts pirmajā dalībvalstī.

2. Šādā kontekstā tostarp rodas, manuprāt, vēl neaplūkots jautājums, vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7. pantā iedibinātās pamattiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, lasot tās kopsakarā ar šīs hartas 24. panta 2. punktā paredzēto pienākumu ņemt vērā bērna intereses, var padarīt neefektīvu Direktīvas 2013/32/ES² 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto starptautiskās aizsardzības pieteikumu nepieņemamības mehānismu.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

3. Papildus dažām primāro tiesību normām, proti, LESD 78. pantam un Hartas 7., 18. un 24. pantam, šajā lietā ir piemērojams Direktīvas 2013/32 2., 14., 33. un 34. pants, Direktīvas 2011/95/ES³ 2., 23. un 24. pants, kā arī Direktīvas 2003/86/EK⁴ 2., 3. un 10. pants.

B. Beļģijas tiesības

4. 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* [Likuma par ārvalstnieku ieceļošanu, apmešanos uz dzīvi, uzturēšanos un izraidīšanu] (1980. gada 31. decembra *Moniteur belge*, 14584. lpp.) 10. panta 1. punkta 7. apakšpunktā ir noteikts:

“1. Izņemot 9. un 12. pantā noteikto, Karalistē ilgāk par trim mēnešiem ir pilntiesīgi uzturēties:

[..]

7° ārzemnieka, kurš atzīts par bēgli 48/3. panta izpratnē vai kuram ir piešķirta alternatīvā aizsardzība, tēvs un māte, kas ierodas dzīvot ar viņu, ja viņš nav sasniedzis astoņpadsmit gadu vecumu un ir ieradies Karalistē bez pilngadīga ārzemnieka pavadības, kurš ir likumīgi par to atbildīgs, un viņa aprūpi pēc tam nav uzņēmusies šāda persona vai ja viņš atstāts viens pēc ierašanās Karalistē.

[..]”

5. Likuma par ārvalstnieku ieceļošanu, apmešanos uz dzīvi, uzturēšanos un izraidīšanu, kas grozīts ar 2017. gada 21. novembra likumu (2018. gada 12. marta *Moniteur belge*, 19712. lpp.), 57/6. pantā ir noteikts:

“[..]

3. *Commissaire général des réfugiés et apatrides* [Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos] var atzīt par nepieņemamu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ja:

[..]

3° pieteikuma iesniedzējam jau ir starptautiskā aizsardzība citā Eiropas Savienības dalībvalstī;

[..].”

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.).

⁴ Padomes Direktīva (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003, L 251, 12. lpp.).

II. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

6. 2015. gada 1. decembrī prasītājs pamatlietā, Sīrijas valstspiederīgais, ieguva bēgļa statusu Austrijā. 2016. gada sākumā viņš pārcēlās uz Beļģiju, lai pievienotos savām divām meitām, no kurām viena bija nepilngadīga un kuras Beļģijā 2016. gada 14. decembrī bija saņēmušas alternatīvās aizsardzības statusu. Šim prasītājam ir aizgādības tiesības uz šo nepilngadīgo bērnu, ar kuru viņš dzīvo kopā, taču viņam nav uzturēšanās atļaujas Beļģijā.

7. 2018. gada jūnijā prasītājs pamatlietā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu Beļģijā. 2019. gada 11. februārī Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos šo pieteikumu atzina par nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka cita dalībvalsts ieinteresētajai personai jau bija piešķirusi starptautisko aizsardzību. Ar 2019. gada 8. maija spriedumu *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome] (Beļģija) noraidīja prasītāja pamatlietā celto prasību par šo lēmumu par nepieņemamību.

8. Ar prasības pieteikumu, kas iesniegts 2019. gada 21. maijā, prasītājs pamatlietā cēla kasācijas sūdzību par šo spriedumu iesniedzējtiesā. Viņš apgalvo, ka ģimenes vienotības un bērna interešu principu ievērošana šīs lietas apstākļos neļauj Beļģijas valstij izmantot iespēju atzīt viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu. Tāpat viņš apgalvo, ka šo pašu principu ievērošana liek viņam piešķirt šo aizsardzību, lai viņš varētu tostarp saņemt Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētās priekšrocības, un tas neesot pilnībā nesavienojams ar starptautiskās aizsardzības loģiku.

9. Atbildētājs pamatlietā uzskata, ka ģimenes vienotības princips, kas var likt piešķirt “atvasināto” statusu, šajā gadījumā nav piemērojams, jo prasītājam pamatlietā un viņa bērniem jau ir piešķirta starptautiskā aizsardzība. Turklāt viņš uzskata, ka bērna intereses vien nevar pamatot šī principa piemērošanu vai šīs aizsardzības piešķiršanu.

10. Šādos apstākļos *Conseil d'État* (Beļģija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“Vai Eiropas Savienības tiesības, it īpaši [Hartas] 18. un 24. pants, [Direktīvas 2011/95] 2., 20., 23. un 31. pants un [Direktīvas 2013/32] 25. panta 6. punkts, nepieļauj, ka, īstenojot [Direktīvas 2013/32] 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētās pilnvaras, dalībvalsts noraida starptautiskas aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu tādēļ, ka cita dalībvalsts jau ir piešķirusi aizsardzību, ja pieteikuma iesniedzējs ir tēvs nepavadītam nepilngadīgam bērnam, kuram ir piešķirta aizsardzība pirmajā dalībvalstī, viņš ir vienīgais ģimenes kodola vecāks, kas atrodas bērnam līdzās, viņš dzīvo kopā ar bērnu un minētā dalībvalsts viņam ir piešķirusi aizgādības tiesības pār bērnu? Vai ģimenes vienotības un bērna interešu ievērošanas principi, tieši pretēji, neprasa, lai šim vecākam tiktu piešķirta aizsardzība valstī, kurā viņa bērns ir ieguvis aizsardzību?”

III. Tiesvedība Tiesā

11. Eiropas Komisija, kā arī Beļģijas un Itālijas valdības sniedza rakstveida apsvērumus.

IV. Juridiskais vērtējums

A. Ievada apsvērumi

12. Man šķiet nepieciešams iesākumā formulēt dažas piezīmes par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu tvērumu saistībā ar ieinteresēto pušu procesuālo rakstu saturu, jo minētais lūgums formāli ietver divus Tiesai adresētus jautājumus:

- pirmais attiecas uz iespēju dalībvalstij, pamatojoties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, atzīt par *nepieņemamu* starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko iesniedzis vecāks, kurš dzīvo kopā ar savu nepilngadīgo bērnu, kas ir saņēmis alternatīvo aizsardzību šajā valstī, ja cita dalībvalsts šim vecākam ir iepriekš piešķirusi šādu aizsardzību;
- otrajā runa ir par nepieciešamību *piešķirt* šim vecākam starptautisko aizsardzību dalībvalstī, kurā viņa bērns ir saņēmis alternatīvo aizsardzību, un darīt to, piemērojot “ģimenes vienotības un bērna interešu ievērošanas principus”.

13. Lai arī šie divi jautājumi neapšaubāmi ir saistīti, ņemot vērā vienotās pārdomas, ko tie raisa par kopējo Eiropas patvēruma sistēmu un tās sniegto ģimenes dzīves aizsardzību, tiem noteikti nav viens un tas pats priekšmets, jo starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamības vērtējuma jautājumu nedrīkst jaukt ar šī pieteikuma izvērtēšanu pēc būtības.

14. Norādišu, ka savos apsvērumos ieinteresētās puses ir centušās pierādīt, ka Direktīvas 2011/95 un 2013/32, lasot tās no Hartas 7., 18. un 24. panta skatpunkta, neprasa, lai dalībvalsts *piešķirtu* starptautisko aizsardzību tādā situācijā, kādā atrodas prasītājs pamatlietā. Citiem vārdiem sakot, ieinteresētajai personai pēc pieteikuma, kura vienīgais mērķis ir ģimenes atkalapvienošanās, nav iespējams piešķirt nekādu statusu, ko sniedz starptautiskā aizsardzība. Un, no šī vērtējuma izdarot secinājumus pēc būtības, ieinteresētās puses vienādi secināja, ka dalībvalstij ir iespēja izmantot izvēli, ko tai sniedz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts, un tā tad atzīt par nepieņemamu prasītāja iesniegto aizsardzības pieteikumu. Šī domu gaita man šķiet apšaubāma, jo tā izlaiž starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamības specifiskās problemātikas nepieciešamo un primāro vērtējumu un līdz ar to jautājumu par Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkta interpretāciju.

B. Par starptautiskās aizsardzības pieteikumu nepieņemamības mehānismu, kas paredzēts Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā

15. Pirmajā prejudiciālajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts, lasot to no Hartas 7., 18. panta un 24. panta 2. punkta skatpunkta⁵, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neļauj dalībvalstij izmantot šīs tiesību normas sniegto iespēju noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteicējs jau ir saņēmis šādu aizsardzību citā dalībvalstī, ja šis pieteicējs ir tēvs nepilngadīgam bērnam, kurš dalībvalstī, kurā ir iesniegts iepriekš minētais pieteikums, ir saņēmis alternatīvo aizsardzību, ja

⁵ Lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu nav skaidri minēts Hartas 7. pants, bet tajā ir atsauce uz ģimenes vienotības principu. Katrā ziņā ar LESD 267. pantu iedibinātajā sadarbības procedūrā starp Tiesu un valstu tiesām Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas šai tiesai ļautu atrisināt tajā ierosināto lietu. No šāda viedokļa raugoties, uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild, ņemot vērā visas Līguma un atvasināto tiesību normas, kurām var būt nozīme saistībā ar izvirzīto problēmu, tostarp normas, uz kurām valsts tiesa nav atsaukusies lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu (spriedumi, 2015. gada 29. oktobris, *Nagy* (C-583/14, EU:C:2015:737, 21. punkts), un 2019. gada 11. aprīlis, *Repsol Butano* un *DISA Gas* (C-473/17 un C-546/17, EU:C:2019:308, 38. punkts)).

viņš ir vienīgais no vecākiem, kas dzīvo kopā ar bērnu, un šādā statusā viņam ir aizgādības tiesības. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne vien tās formulējums, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā tā iekļaujas, mērķi⁶.

1. Par gramatisko, sistēmisko un teleoloģisko interpretāciju

16. Direktīvas 2013/32 mērķis saskaņā ar tās 1. pantu ir noteikt kopējas procedūras starptautiskās aizsardzības piešķiršanai un atņemšanai saskaņā ar Direktīvu 2011/95. Atbilstoši Direktīvas 2013/32 33. panta 1. punktam papildus gadījumiem, kad pieteikums netiek izskatīts saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013⁷, dalībvalstīm nav jāizvērtē, vai pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu 2011/95, ja pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu saskaņā ar šo pantu. Šajā ziņā Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktā ir izsmēļoši uzskaitītas situācijas, kurās dalībvalstis starptautiskās aizsardzības pieteikumu “var uzskatīt” par nepieņemamu⁸. No Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta formulējuma izriet, ka Savienības likumdevējs nav vēlējies ne uzspiest dalībvalstīm savās valstīs tiesībās ieviest pienākumu atbildīgajām iestādēm veikt starptautiskās aizsardzības pieteikumu pieņemamības izvērtējumu, ne arī – ja pastāv kāds no šajā normā minētajiem nepieņemamības pamatiem – paredzēt pieteikuma noraidījumu bez iepriekšējas izskatīšanas pēc būtības.

17. Tātad runa ir ne vien par vienkāršu dalībvalstīm sniegtu iespēju⁹, bet arī par atkāpi no šo valstu pienākuma izskatīt visus pieteikumus pēc būtības atbilstoši šīs direktīvas 43. apsvērumam¹⁰. Tiesa ir precizējusi, ka ar Direktīvas 2013/32 33. pantu ir paredzēts atvieglot atbildīgās dalībvalsts pienākumu izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nosakot gadījumus, kādos šāds pieteikums ir uzskatāms par nepieņemamu¹¹. Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu, ja cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisko aizsardzību, un līdz ar to šo pieteikumu var noraidīt bez izskatīšanas pēc būtības; šādu iespēju un pamatojumu savos tiesību aktos ir īstenojusi Beļģijas Karaliste.

18. Tas, ka Tiesa atsaucas uz šo dalībvalstu pienākuma izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumus izpildes mīkstināšanu, ataino vienu no Savienības likumdevēja mērķiem, pieņemot Direktīvas 2013/32 33. pantu, proti, procesuālās ekonomijas mērķi¹². Tādējādi likumdevēja nolūks ir ļaut otrajai dalībvalstij, kurā iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums, neveikt jaunu vispārēju šī pieteikuma, kuru jau ir izvērtējusi un pieņēmusi pirmā dalībvalsts, izskatīšanu pēc būtības. Šī nepieņemamības mehānisma mērķis ir vienkāršot un atvieglot atbildīgajām valstu iestādēm uzlikto izskatīšanas pienākumu, lai novērstu sistēmas pārslogošanu, ko radītu šo iestāžu

⁶ Skat. spriedumu, 2013. gada 6. jūnijs, MA u.c. (C-648/11, EU:C:2013:367, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.).

⁸ Skat. spriedumu, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)* (C-564/18, EU:C:2020:218, 29. punkts).

⁹ Skat. spriedumu, 2019. gada 19. marts, *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, turpmāk tekstā – “spriedums *Ibrahim* u.c.”, EU:C:2019:219, 58. punkts). Šī izvēles iespēja noteikti rada atšķirības valstu tiesiskajos regulējumos, kas skar starptautiskās aizsardzības pieteikumu nepieņemamības mehānismu.

¹⁰ Atgādināšu, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru izņēmumi ir jāinterpretē šauri (spriedumi, 2004. gada 29. aprīlis, *Kapper* (C-476/01, EU:C:2004:261, 72. punkts); 2009. gada 12. novembris, *TeliaSonera Finland* (C-192/08, EU:C:2009:696, 40. punkts), un 2015. gada 5. marts, *Copydan Båndkopi* (C-463/12, EU:C:2015:144, 87. punkts)).

¹¹ Skat. spriedumu, 2016. gada 17. marts, *Mirza* (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 43. punkts).

¹² Skat. spriedumu *Ibrahim* u.c., 77. punkts.

pienākums izskatīt vairākus viena pieteicēja iesniegtus pieteikumus¹³. Turklāt procesuālās ekonomijas dimensija ir cieši saistīta ar Direktīvā 2013/32 izvirzīto steidzamības mērķi, jo lēmuma pēc iespējas ātrāka pieņemšana saskaņā ar šīs direktīvas 18. apsvēruma formulējumu ir gan dalībvalstu, gan starptautiskās aizsardzības pieteicēju interesēs.

19. Visbeidzot, jāmin vēl viens Savienības likumdevēja mērķis vairākos juridiskajos instrumentos, kas veido kopējo Eiropas patvēruma sistēmu: Regulā Nr. 604/2013¹⁴, Direktīvā 2011/95¹⁵ un Direktīvā 2013/32¹⁶, proti, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju otrreizējās plūsmas ierobežošana Savienībā. Šajā sakarā, runājot par procesuālo normu tuvināšanu, ja otrajai dalībvalstij tiktu uzlikts pienākums izskatīt pēc būtības starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kuru jau ir pieņēmusi pirmā dalībvalsts, tas varētu mudināt dažus trešo valstu valstspiederīgos, kam [jau] ir piešķirta starptautiskā aizsardzība, uz labāka aizsardzības līmeņa vai izdevīgāku dzīves apstākļu meklējumiem, un tas būtu pretrunā iepriekš minētajam mērķim.

20. Taču no iepriekš minētajiem apsvērumiem nevar secināt, ka Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkta īstenošana rada otrā starptautiskās aizsardzības pieteikuma, ko trešās valsts valstspiederīgais, kurš jau ieguvis šo aizsardzību citā valstī, ir iesniedzis kādā no dalībvalstīm, automātisku noraidījumu.

2. Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma automātisku nenoraidīšanu, pamatojoties uz nepieņemamību

21. Pirmkārt, ir jāuzsver, ka lēmuma par starptautiskās aizsardzības pieteikumu pieņemšana katrā ziņā nevar notikt pēc iespējas ātrāk, ja iepriekš saskaņā ar Direktīvas 2013/32 18. apsvērumu nav veikts šī pieteikuma iesniedzēja situācijas atbilstīgs un pilnīgs izvērtējums¹⁷.

22. Šajā ziņā minētajā direktīvā ir nepārprotami noteikts pienākums dot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam iespēju tikt personiski intervētam, pirms tiek pieņemts lēmums par viņa pieteikumu. Direktīvas 2013/32 14. panta 1. punktā – līdzīgi, kā bija paredzēts Direktīvas 2005/85 12. panta 1. punktā, – ir noteikts, ka, pirms atbildīgā iestāde pieņem lēmumu, pieteikuma iesniedzējam tiek dota iespēja tikt personiski intervētam par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu un šo interviju veic persona, kura saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta veikt šādu interviju. Šis pienākums, kurš ietilpst šo direktīvu II nodaļās attiecīgi minētajos pamatprincipos un pamatgarantijās, ir spēkā gan attiecībā uz lēmumiem par pieņemamību, gan lēmumiem pēc būtības. Tas, ka minētais pienākums attiecas arī uz lēmumiem par pieņemamību, ir skaidri apstiprināts Direktīvas 2013/32 34. pantā “Īpašie noteikumi intervijai par pieņemamību”, kura 1. punktā ir noteikts, ka, pirms atbildīgā iestāde pieņem lēmumu par

¹³ Pēc analogijas, attiecībā uz Dublinas II regulu, skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 79. punkts).

¹⁴ Skat. spriedumus, 2016. gada 17. marts, *Mirza* (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 52. punkts), un 2020. gada 10. decembris, *Minister for Justice and Equality* (Starptautiskās aizsardzības pieteikums Īrijā) (C-616/19, EU:C:2020:1010, 51. un 52. punkts).

¹⁵ Skat. Direktīvas 2011/95 13. apsvērumu un – pēc analogijas ar Padomes Direktīvu 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp., un labojums OV 2006, L 236, 36. lpp.) – spriedumu, 2020. gada 10. decembris, *Minister for Justice and Equality* (Starptautiskās aizsardzības pieteikums Īrijā) (C-616/19, EU:C:2020:1010, 51. un 52. punkts).

¹⁶ Skat. Direktīvas 2013/32 13. apsvērumu.

¹⁷ Turklāt no sprieduma *Ibrahim* u.c. (98. punkts) izriet, ka, lai noteiktu, vai trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks atbilst starptautiskās aizsardzības iegūšanas nosacījumiem, dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 2011/95 4. panta 3. punktu ir jāveic katra starptautiskās aizsardzības pieteikuma individuāls izvērtējums.

starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību, dalībvalstis ļauj pieteikuma iesniedzējiem paust savus uzskatus par 33. pantā minēto pamatojumu piemērošanu viņu konkrētajiem apstākļiem un šim nolūkam tās veic personisku interviju par pieteikuma pieņemamību¹⁸.

23. Direktīvas 2013/32 34. panta 1. punktā ir arī precizēts, ka dalībvalstis var pieļaut izņēmumus noteikumā, saskaņā ar kuru tās veic personisku interviju ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, tikai saskaņā ar šīs direktīvas 42. pantu turpmāka pieteikuma gadījumā¹⁹. Apstākļi, ka Savienības likumdevējs ir izvēlējies minētajā direktīvā paredzēt, pirmkārt, skaidru un tiešu pienākumu dalībvalstīm nodrošināt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam personisku interviju pirms lēmuma pieņemšanas par viņa pieteikumu un, otrkārt, izsmelošu izņēmumu no šā pienākuma sarakstu, liecina par to, ka tas šādai personiskai intervijai piešķir lielu nozīmi patvēruma procedūrā²⁰.

24. Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantā pieteikuma iesniedzējam piešķirtās tiesības personiskā intervijā izteikt viedokli par to, vai viņa konkrētajai situācijai ir piemērojams kāds nepieņemamības pamats, principā īsteno bez ģimenes klātbūtnes saskaņā ar šīs direktīvas 15. panta 1. punktu un tās ir saistītas ar konkrētām garantijām, kas precizētas iepriekšminētā panta 2. un 3. punktā nolūka nodrošināt šo tiesību efektivitāti²¹. Tomēr ir svarīgi norādīt, ka atbildīgā valsts iestāde var uzskatīt citu ģimenes locekļu klātbūtni par nepieciešamu, lai veiktu adekvātu izvērtējumu, un tas skaidri parāda ģimenes problēmu ņemšanu vērā šīs procedūras norisē.

25. Otrkārt, jānorāda, ka Tiesa jau ir pieļāvusi izņēmumu no Direktīvā 2013/32, precīzāk, tās 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā, paredzētā nepieņemamības mehānisma īstenošanas. Saskaņā ar Tiesas judikatūru šī tiesību norma neļauj dalībvalstij īstenot šīs normas sniegto iespēju noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējam jau ir piešķirta aizsardzība citā dalībvalstī, ja paredzamie dzīves apstākļi, ar ko šis pieteikuma iesniedzējs sastapsies šajā citā dalībvalstī, viņu pakļaus nopietnam necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes riskam Hartas 4. panta izpratnē²².

26. Tiesas ieskatā Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā sniegtā iespēja ar šo direktīvu izveidotās kopējās patvēruma procedūras kontekstā ir savstarpējas uzticēšanās principa izpaušme, kas kopējās Eiropas patvēruma sistēmas kontekstā ļauj un liek dalībvalstīm pieņemt, ka attieksme pret starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem katrā dalībvalstī ir atbilstoša Hartas, 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstītās Konvencijas par bēgļu statusu (*Recueil des traités des Nations unies* [Apvienoto Nāciju Organizācijas Līgumu sērija], 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)) (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”) un 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās

¹⁸ Skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *Addis* (C-517/17, EU:C:2020:579, 46.–48. punkts).

¹⁹ No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka uz pamatlietu neattiecas tāds gadījums kā Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunktā un 40. pantā paredzētais. 2020. gada 9. septembra spriedumā *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Turpmāka pieteikuma noraidīšana – Prasības celšanai noteiktais termiņš) (C-651/19, EU:C:2020:681, 58. punkts) Tiesa precizēja, ka pirms jebkura turpmāka starptautiskās aizsardzības pieteikuma ir ticis iesniegts pirmais pieteikums, kurš ir ticis galīgi noraidīts un saistībā ar kuru kompetentā [atbildīgā] iestāde ir veikusi izsmelošu pārbaudi, lai noteiktu, vai attiecīgais pieteikuma iesniedzējs atbilst nosacījumiem starptautiskās aizsardzības saņemšanai.

²⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *Addis* (C-517/17, EU:C:2020:579, 55. un 59. punkts).

²¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *Addis* (C-517/17, EU:C:2020:579, 64. punkts).

²² Skat. spriedumu *Ibrahim* u.c., 101. punkts, un rīkojumu, 2019. gada 13. novembris, *Hamed* un *Omar* (C-540/17 un C-541/17, nav publicēts, EU:C:2019:964, 43. punkts).

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) prasībām. Šis pieņēmums un minētās iespējas īstenošana, kas no tā izriet, ir attaisnojami tikai tad, ja ir pierādīts, ka realitātē tas tā nav attiecīgajā dalībvalstī²³.

27. No šīs judikatūras izriet, ka pamattiesību ievērošanas prezumpcija, kas izriet no savstarpējas uzticēšanās principa, ir atspēkojama un, ja, atbildot uz iesniedzējtiesas šajā ziņā uzdotajiem jautājumiem, Tiesa ir pieļāvusi izņēmumu no Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētā nepieņemamības mehānisma īstenošanas Hartas 1. un 4. panta pārkāpuma dēļ, tās sprieduma premisa attiecas uz visām pamattiesībām²⁴, tostarp uz Hartas 7. pantu, kas saistīts ar ģimenes dzīves aizsardzību, un tās 24. panta 2. punktu, kas saistīts ar pienākumu ņemt vērā bērna intereses, kā arī uz tās 18. pantu²⁵.

28. Šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā rodas jautājums, vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma atzīšana par nepieņemamu pamatlīetas apstākļos var radīt prasītāja pamattiesību pārkāpumu.

C. Par attieksmes, kas ir pretēja Hartas 7. pantam, lasot to kopsakarā ar Hartas 18. un 24. pantu, nopietnu risku

1. Par ģimenes dzīves aizsardzību, ko sniedz Direktīvas 2011/95 un 2013/32

29. Nav apstrīdams, ka kopējā Eiropas patvēruma sistēmas izstrāde atbilst Savienības likumdevēja vēlmei likt ievērot starptautiskās aizsardzības pieteicēju pamattiesības, kas izriet no Ženēvas konvencijas, Hartas un ECPAK²⁶, un it īpaši tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību.

30. Gan Direktīva 2011/95, gan Direktīva 2013/32 tika pieņemta uz LESD 78. panta pamata un ar nolūku īstenot tajās pasludināto mērķi – kopēju Savienības politiku patvēruma, alternatīvās aizsardzības un pagaidu aizsardzības jomā, kas atbilst Ženēvas konvencijai, kā arī nodrošināt Hartas 18. panta ievērošanu. Turklāt no šo abu direktīvu 3. apsvēruma izriet, ka, iedvesmojoties no Eiropadomes secinājumiem Tamperē, Savienības likumdevējs ir vēlējies, lai kopējā Eiropas patvēruma sistēma, kuru definēt palīdz šīs direktīvas, būtu balstīta uz Ženēvas konvencijas pilnīgu un visaptverošu piemērošanu²⁷. Šajā sakarā Apvienoto Nāciju Organizācijas pilnvaroto pārstāvju konferences, kura izstrādāja šīs konvencijas tekstu, nobeiguma aktā bija konkrēti atzītas bēgļa “būtiskās tiesības” uz ģimenes vienotību un valstīm konvencijas parakstītājām tika ieteikts

²³ Šajā nozīmē skat. spriedumu *Ibrahim* u.c., 83.–86. punkts, un rīkojumu, 2019. gada 13. novembris, *Hamed* un *Omar* (C-540/17 un C-541/17, nav publicēts, EU:C:2019:964, 41. punkts).

²⁴ Šo secinājumu apstiprina termina “tostarp” lietojums sprieduma *Ibrahim* u.c. 83. punktā.

²⁵ Spriedumā *Ibrahim* u.c. (95.–100. punkts) Tiesa turklāt izskatīja iespējamu šīs tiesību normas pārkāpumu saistībā ar dalībvalsts sistemātisku atteikumu bez reālas pārbaudes piešķirt bēgļa statusu starptautiskās aizsardzības pieteicējiem, kuri izpilda Direktīvas 2011/95 II un III nodaļā paredzētos nosacījumus. Lai arī Tiesa lēma, ka šo attieksmi nevar uzskatīt par atbilstošu pienākumiem, kas izriet no Hartas 18. panta, tomēr tā nosprieda, ka citas dalībvalstis drīkst noraidīt kā nepieņemamu jaunu pieteikumu, piemērojot Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, to lasot saistībā ar savstarpējas uzticēšanās principu, un dalībvalstij, kas ir piešķirusi alternatīvo aizsardzību, ir jāatsāk uz bēgļa statusa iegūšanu vērstā procedūra.

²⁶ Tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību ir garantētas ECPAK 8. pantā, un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) ieskatā ģimenes vienotība ir bēgļa pamattiesības (ECT, 2014. gada 10. jūlijs, *Tanda-Munziga* pret Franciju, CE:ECHR:2014:0710JUD000226010, 75. punkts). 2006. gada 27. jūnija spriedumā Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 53. punkts) Tiesa precizēja, ka, pat ja ECPAK nenodrošina ārvalstnieka tiesības ieceļot vai dzīvot konkrētās valsts teritorijā kā viņa pamattiesības, personas izraidīšana no valsts, kurā dzīvo tās vecāki [tuvinieki], varētu būt iejaukšanās tiesībās uz ģimenes dzīves neaizskaramību, ko aizsargā šīs konvencijas 8. panta 1. punkts.

²⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu *Ibrahim* u.c., 97. punkts, un spriedumu, 2019. gada 23. maijs, *Bilali* (C-720/17, EU:C:2019:448, 54. punkts).

veikt nepieciešamos pasākumus šīs vienotības saglabāšanai un, vispārīgāk, bēgļa ģimenes aizsardzībai, un tas ataino ciešo saikni starp bēgļa tiesībām uz ģimenes vienotību un starptautiskās aizsardzības loģiku²⁸.

31. Direktīvas 2011/95 mērķis ir nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un “patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu” tiesības uz patvērumu (16. apsvēruma), un tā uzliedz dalībvalstīm skaidru pienākumu nodrošināt, lai tiktu saglabāta ģimenes vienotība, paredzot zināmas tiesības starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem (23. panta 1. un 2. punkts), ar nolūku atvieglot šo personu integrāciju uzņēmējā dalībvalstī. Direktīvas 2013/32 60. apsvērumā ir minēts, ka šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas atzīti Hartā. Šīs direktīvas mērķis it īpaši ir nodrošināt pilnīgu cilvēka cieņas respektēšanu un veicināt tostarp Hartas 18. un 24. panta piemērošanu, un tā ir attiecīgi jāīsteno. Lai arī Hartas 7. pantā paredzētā ģimenes dzīves aizsardzība nav minēta starp šīs direktīvas galvenajiem mērķiem, jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai šis pants ir jāskata kopā ar pienākumu ņemt vērā bērna intereses, kas atzīts tās 24. panta 2. punktā, un ievērojot bērna vajadzību regulāri uzturēt personiskas attiecības ar abiem viņa vecākiem, kas ir izteikta šī paša panta 3. punktā²⁹.

32. Direktīvas 2013/32 33. apsvērumā ir skaidri noteikts, ka, piemērojot šo direktīvu, dalībvalstu galvenajam apsvērumam jābūt bērnu interesēm³⁰ saskaņā ar Hartu un 1989. gada Starptautisko konvenciju par bērnu tiesībām³¹, un tas ir atainots skaidrā un vispārējā pienākumā, kas paredzēts šīs direktīvas 25. panta 6. punktā. Lai novērtētu bērna intereses, dalībvalstīm it īpaši ir pienācīgi jāņem vērā nepilngadīgās personas labklājība un sociālā attīstība, tostarp tās pagātne. Tādēļ Direktīvas 2013/32 normas nevar interpretēt tādā veidā, ka tās neatzītu bērna pamattiesības uzturēt regulāras personiskas attiecības ar vecākiem, jo to ievērošana neapšaubāmi sakrīt ar bērna interesēm³². Atgādināšu, ka dalībvalstīm ir pienākums ne vien interpretēt savas valsts tiesības atbilstoši Savienības tiesībām, bet arī rūpēties, lai nenotiktu balstīšanās uz tādu sekundāro tiesību normu interpretāciju, kas būtu konfliktā ar Savienības tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām³³.

33. Šādā kontekstā³⁴ jāuzskata, ka gadījumā, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, atgriežoties dalībvalstī, kura viņam sākotnēji piešķirusi bēgļa statusu vai alternatīvo aizsardzību, saskartos ar nopietnu risku piedzīvot attieksmi, kas ir pretēja Hartas 7. pantam, lasot to kopsakarā ar Hartas 18. un 24. pantu, tad dalībvalstij, kurā ticis iesniegts jaunais pieteikums,

²⁸ Skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:514, 51. punkts) un ģenerāladvokāta Ž. Rišāra Delatūra [*J. Richard de la Tour*] secinājumus lietā *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:384, 66. punkts).

²⁹ Skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *État belge* (Ģimenes atkalapvienošanās – Nepilngadīgais) (C-133/19, C-136/19 un C-137/19, EU:C:2020:577, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁰ Bērna interešu ņemšana vērā turklāt ir caurvijoša rūpe visos juridiskajos instrumentos, kas veido kopējo Eiropas patvēruma sistēmu.

³¹ Bērnu tiesību konvencijā, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pieņēmusi ar 1989. gada 20. novembra Rezolūciju 44/25 un kas stājusies spēkā 1990. gada 2. septembrī un vieno visas dalībvalstis, ir atzīts arī ģimenes dzīves neaizskaramības princips. Tā ir balstīta uz atziņu, kas pausta tās sestajā apsvērumā, ka bērnam, lai viņš varētu pilnīgi un harmoniski attīstīties kā personība, ir jāaug ģimenē. Šīs konvencijas 9. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, lai neviens bērns netiktu šķirts no vecākiem pret viņu gribu ([3]. punkts), un respektē no viena vai abiem vecākiem šķirta bērna tiesības pastāvīgi uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar abiem vecākiem, izņemot gadījumus, kad tas ir pretrunā bērna interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 27. jūnijs, Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 57. punkts)).

³² Pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 5. oktobris, *McB*. (C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

³³ Skat. spriedumu, 2019. gada 13. marts, *E*. (C-635/17, EU:C:2019:192, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁴ Papildus var minēt arī Regulas Nr. 604/2013 17. apsvērumu un 17. panta 2. punktu, no kuriem izriet, ka jebkurai dalībvalstij ir jābūt iespējai noteikt izņēmumus attiecībā uz atbildības kritērijiem, jo īpaši humānu apsvērumu un līdzcietības dēļ, lai varētu apvienot ģimenes locekļus, radniekus vai personas, ar kurām ir jebkādas citas ģimenes attiecības [tuviniekus vai jebkurus citus radniekus], un izskatīt tajā vai citā dalībvalstī iesniegtu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat tad, ja šāda izskatīšana nav tās pienākums saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem saistošajiem kritērijiem.

nevajadzētu būt iespējai atzīt šo pieteikumu par nepieņemamu. Manuprāt, šai situācijai piemīt izņēmuma raksturs, kuru pieprasa Tiesas judikatūra³⁵, lai atspēkotu prezumpciju, kas izriet no savstarpējās uzticēšanās principa.

34. Attieksmes, kas ir pretēja Hartas 7. pantam, lasot to kopsakarā ar Hartas 18. un 24. pantu, nopietna riska vērtējumu ir iespējams veikt tikai pēc tam, kad pieteicējam ir dota iespēja personiskā intervijā par pieteikuma pieņemamību, kas paredzēta Direktīvas 2013/32 14. panta 1. punktā un 34. panta 1. punktā, sniegt visu informāciju, it īpaši personisku informāciju, kas varētu pierādīt šāda riska pastāvēšanu. Tādēļ, ja atbildīgā iestāde plāno atzīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu, piemērojot Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto pamatu, šīs intervijas mērķim ir jābūt ne vien dot pieteicējam iespēju izteikties par to, vai cita dalībvalsts viņam patiešām ir piešķirusi starptautisko aizsardzību, bet it īpaši iespēju izklāstīt visus elementus, kas raksturo viņa konkrēto situāciju, lai ļautu šai iestādei novērst iepriekšminēto risku, ar kuru šis pieteicējs saskartos, ja tiktu pārsūtīts uz šo citu dalībvalsti³⁶.

35. Nopietna riska, ka tiks pārkāptas šīs pamattiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, noteikšana, izvērtējot to saistībā ar pienākumu ievērot bērna intereses, paredz ņemt vērā divus elementus: pirmkārt, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja juridisko statusu dalībvalstī, kurā viņš dzīvo kopā ar savu ģimenes locekli, kam ir piešķirta minētā aizsardzība, un, otrkārt, to attiecību raksturu, kādas ieinteresētā persona uztur ar pēdējo minēto.

2. Par pieteicēja statusu uzņēmējā dalībvalstī

36. Tas, ka pieteikuma iesniedzējam ir statuss, kas viņam nodrošina zināmu dzīves stabilitāti un drošību uzņēmējā dalībvalstī, manā ieskatā ļauj novērst jebkādu pārsūtīšanas uz pirmo dalībvalsti risku un līdz ar to nodrošināt ģimenes vienotību uzņēmējā valstī. Šajā ziņā norādišu, ka ieinteresētās puses apgalvo, ka tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību un bērna intereses ir garantētas juridiskajos instrumentos, kas piemērojami šīs lietas apstākļiem, proti, Direktīvas 2011/95 23. pantā un Direktīvā 2003/86, kuru īstenošana ļauj prasītājam pamatlietā piešķirt atbilstošu statusu.

a) Par Direktīvas 2011/95 23. pantu

37. Direktīvas 2011/95 VII nodaļas “Starptautiskās aizsardzības saturs” mērķis ir noteikt tiesības, ko var iegūt bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusa kandidāti, kuru pieteikums ir ticis pieņemts³⁷, un šo tiesību vidū ir minēta ģimenes vienotības saglabāšana saskaņā ar šīs direktīvas 23. pantu. Šis pants uzliek dalībvalstīm pienākumu izstrādāt savas valsts tiesības tā, lai bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa saņēmēja ģimenes locekļi minētās direktīvas 2. panta j) punkta izpratnē varētu ar zināmiem nosacījumiem pretendēt uz priekšrocībām, kuras minētas Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā un ietver tostarp uzturēšanās atļaujas piešķiršanu, darba iespējas un izglītības pieejamību, un kuru mērķis ir saglabāt ģimenes vienotību³⁸. Šīs īpašās juridiskās sistēmas nolūks ir pēc iespējas labāk nodrošināt starptautiskās aizsardzības saņēmēja un viņa ģimenes locekļu integrāciju uzņēmējā dalībvalstī.

³⁵ Skat. spriedumu *Ibrahim* u.c., 84. punkts.

³⁶ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *Addis* (C-517/17, EU:C:2020:579, 49. un 53. punkts).

³⁷ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, T. (C-373/13, EU:C:2015:413, 68. punkts).

³⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:801, 68. punkts).

38. Direktīvas 2011/95 23. panta piemērošana ir pakļauta trīs kumulatīvu nosacījumu izpildei. Pirmkārt, minēto priekšrocību iespējamam saņēmējam ir jābūt ģimenes loceklim šīs direktīvas 2. panta j) punkta izpratnē. Otrkārt, viņam pašam nav jāizpilda nosacījumi starptautiskās aizsardzības saņemšanai. Treškārt, viņa paša juridiskajam statusam ir jābūt savienojamam ar Direktīvā 2011/95 paredzēto priekšrocību piešķiršanu³⁹. Man šķiet nozīmīgi sīkāk izvērtēt pirmos divus nosacījumus.

39. Pirmkārt, Direktīvas 2011/95 2. panta j) punkts attiecas uz starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem, kuri atrodas tajā pašā dalībvalstī saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ciktāl šī ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī. “Ģimenes locekļa” definīcijā ietilpst tēvs, māte vai jebkurš cits pieaugušais, kurš ir atbildīgs par nepilngadīgo. Tātad ģimenes saitēm ir jābūt pastāvējušām pirms ģimenes ieceļošanas uzņēmējā dalībvalstī⁴⁰ un attiecīgās ģimenes locekļiem jāatrodas šajā valstī “saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu” – šis formulējums, jāatzīst, ir visai nekonkrēts. Šajā ziņā pievienojos ģenerālvokāta Ž. Rišāra Delatūra secinājumos sniegtajai šīs vārdkopas izpratnei lietā *Bundesrepublik Deutschland (Ģimenes vienotības saglabāšana)*⁴¹, saskaņā ar kuru šāds nosacījums nozīmē, ka ģimenes locekļi ir pavadījuši starptautiskās aizsardzības saņēmēju ceļā no izcelsmes valsts uz uzņēmēju dalībvalsti viņa pieteikuma iesniegšanai, tādējādi apliecinot savu vēlēšanos palikt kopā. Šāda izpratne izriet no Direktīvas 2011/95 16. apsvēruma, kurā ir precizēts, ka Savienības likumdevējam ir pilnībā jāievēro “patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu” tiesības⁴².

40. Būdams tēvs nepilngadīgai meitai, kura acīmredzami nav precējusies un kurai ir piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, prasītājs pamatlietā var ietilpt “ģimenes locekļu” kategorijā, kas minēta Direktīvas 2011/95 2. panta j) punkta trešajā ievilkumā, ciktāl viņš izpilda abus iepriekš minētos papildu nosacījumus, taču attiecībā uz otro no tiem tas skaidri neizriet no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem. Patiesībā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un no prasītāja pamatlietā iesniegtās kasācijas sūdzības izriet, ka viņš ir aizbēdzis no savas valsts 2013. gada nogalē un 2014. gadā ir ieradies Austrijā, kur 2015. gada 1. decembrī ieguvis bēgļa statusu. Pēc tam, 2016. gada sākumā, viņš pameta Austriju, lai Beļģijā “pievienotos” savām meitām, kuras šajā valstī bija ieguvušas alternatīvās aizsardzības statusu 2016. gada 14. decembrī, taču viņš šajā valstī ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu tikai 2018. gada 14. jūnijā. No šī faktu atgādinājuma var secināt, ka prasītājs un viņa bērni ir veikuši atšķirīgu migrācijas ceļu un pirmais minētais nav pavadījis savas meitas viņu ceļā no izcelsmes valsts līdz uzņēmējai dalībvalstij.

³⁹ Jāprecizē, ka ar šo trīs nosacījumu izpildīšanos var izrādīties nepietiekami, ja uz minēto personu attiecas viens no starptautiskās aizsardzības saņemšanas izņēmumiem, kas paredzēti Direktīvas 2011/95 III un V nodaļā. Tāpat šī tiesību akta 23. panta 4. punktā ir minēts, ka dalībvalstis vienmēr var valsts drošības vai sabiedriskās kārtības iemeslu dēļ atteikt, samazināt vai atsaukt 1. un 2. punktā minētās priekšrocības.

⁴⁰ Direktīvas 2011/95 mērķis nav aizsargāt ģimenes saites, kas izveidotas pēc patvēruma pieteicēja ieceļošanas uzņēmējā dalībvalstī. Tas atšķir šo direktīvu no Direktīvas 2003/86, kas piemērojama arī ģimenes attiecībām, kuras izveidotas pēc apgādnieka ieceļošanas attiecīgās dalībvalsts teritorijā (skat. Direktīvas 2003/86 2. panta d) punktu).

⁴¹ C-91/20, EU:C:2021:384, 55. punkts.

⁴² Šī otrā prasība ir jauns nošķiruma elements no ģimenes atkalapvienošanās režīma, kas izveidots ar Direktīvu 2003/86, jo šīs direktīvas 5. panta 3. punktā ir paredzēts, ka ģimenes atkalapvienošanās pieteikumu, izņemot atkāpes, iesniedz, “ja ģimenes locekļi uzturas ārpus dalībvalsts teritorijas, kurā uzturas apgādnieks”.

41. Otrkārt, Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkts ir piemērojams vienīgi tādiem starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem, kuri paši neizpilda nosacījumus starptautiskās aizsardzības saņemšanai⁴³. Tātad šīs normas piemērošana paredz starptautiskās aizsardzības pieteikuma, ko iesniedzis attiecīgais ģimenes loceklis, izskatīšanu pēc būtības, kas noslēgusies ar negatīvu slēdzienu attiecībā uz bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanas materiālo nosacījumu izpildi, kuri precizēti attiecīgi Direktīvas 2011/95 9.–10. un 15. pantā. Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 32. pantu dalībvalstis var uzskatīt pieteikumu par nepamatotu tikai tadā gadījumā, ja atbildīgā iestāde ir noteikusi, ka pieteikuma iesniedzējs nav tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu 2011/95. Taču ir neapstrīdami, ka pirms starptautiskās aizsardzības pieteikuma atzīšanas par nepieņemamu, piemērojot Direktīvas 2013/32 33. pantu, nav notikusi nekāda tā izvērtēšana pēc būtības, jo tieši no tā Savienības likumdevējs ir vēlējis atbrīvot attiecīgo dalībvalsti procesuālās ekonomijas vārdā. Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta piemērošana atbilst tikai tām situācijām, kurās starptautiskās aizsardzības pieteikums neatduras pret nepieņemamības pamatu.

42. Var uzdot jautājumu arī par iespēju ņemt vērā – tikai saistībā ar šo īpašo Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta piemērojamības jautājumu – speciālo nepieņemamības pamatu, kas paredzēts Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā. Sākotnējais starptautiskās aizsardzības piešķiršanas lēmums pēc pieteikuma izskatīšanas pēc būtības ietilpst ar Direktīvu 2011/95 izveidotajā normatīvajā sistēmā, kas ietver dalībvalstīm kopīgus jēdzienus un kritērijus. Atgādināšu, ka Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts kopējā patvēruma procedūrā, kura izveidota ar šo direktīvu, ir savstarpējās uzticēšanās principa izpausme, kas – it īpaši attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu – katrai dalībvalstij nosaka pienākumu uzskatīt, izņemot ārkārtas apstākļos, ka visas pārējās dalībvalsts ievēro Savienības tiesības⁴⁴. Pat ja šibrīža tiesībās nepastāv “Eiropas” bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss, kas būtu kopīgs visām dalībvalstīm, Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkta īstenošana ir veids, kā netieši atzīt, ka pirmā dalībvalsts ir pareizi novērtējusi starptautiskās aizsardzības pieteikuma pamatotību.

43. Šādos apstākļos – neatkarīgi no tā, vai lēmumu par pieteikuma nepieņemamību skata tikai no tā procesuālā rakstura viedokļa vai arī kopsakarā ar iepriekš minēto speciālo nepieņemamības pamatu, – tā radītā situācija, manuprāt, var pamatot prasītāja pamatlietā, kura bēgļa statuss ir pierādīts, nepielaišanu Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā paredzētajām priekšrocībām tādēļ, ka nav piemērojams šī paša tiesību akta 23. panta 2. punkts⁴⁵. Tātad šī pēdējā norma nevarētu nodrošināt prasītājam pamatlietā risinājumu, kā saņemt uzturēšanās tiesības, kas viņam ļautu dzīvot vienā dalībvalstī ar saviem bērniem, tādējādi novēršot jebkādu risku, ka tiks pārkāptas pamattiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību.

⁴³ Citiem vārdiem sakot, attiecīgais ģimenes loceklis nevar saņemt maksimālo aizsardzību, ja nav noteikts vajāšanas draudu vai būtiska kaitējuma risks, taču, lai nodrošinātu ģimenes vienotību ar aizsardzības saņēmēju, viņš var saņemt dažādas priekšrocības, kas viņa situāciju padara līdzīgu šī aizsardzības saņēmēja situācijai.

⁴⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumu *Ibrahim u.c.*, 84. un 85. punkts.

⁴⁵ Norādišu, ka Komisija savu apsvērumu 39. punktā ir atzinusi Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta nepiemērojamību, ņemot vērā prasītāja pamatlietā bēgļa statusu, un tas attiecas arī uz atbildētāju pamatlietā. Turpretim Itālijas valdība apgalvo (apsvērumu 27. punkts), ka, “lai arī prasītājs nevar saņemt bēgļa statusu (jo tas jau ir atzīts citā dalībvalstī), viņš katrā ziņā var saņemt uzturēšanās atļauju tajā valstī, kurā viņa nepilngadīgā meita ir saņēmusi alternatīvo aizsardzību”, kā arī citas priekšrocības, kas paredzētas Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punktā. Šī apgalvojuma, kurš nav pietiekami pamatots, patiesums nozīmētu, ka ir iespējams uzskatīt, ka Beļģijas atbildīgās iestādes varētu ņemt vērā bēgļa statusa piešķiršanu prasītājam, lai vienlaicīgi atzītu par nepieņemamu otro starptautiskās aizsardzības pieteikumu, balstoties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, un attaisnotu Direktīvas 2011/95 23. panta 2. punkta piemērošanu, balstoties uz to, ka prasītājs neizpilda nosacījumus šāda statusa saņemšanai, taču tas varētu šķīst pašos pamatos nelogiski.

b) Par Direktīvu 2003/86

44. Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 1. pantu tās mērķis ir paredzēt nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā. Šīs direktīvas vispārējie mērķi, kas minēti tās 4. un 8. apsvērumā, ir atvieglot attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo integrāciju, ļaujot viņiem dzīvot normālu ģimenes dzīvi, un radīt labvēlīgākus apstākļus bēgļiem, lai viņi varētu izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanās, ņemot vērā viņu īpašo situāciju⁴⁶.

45. Direktīvas 2003/86 V nodaļā minētie nosacījumi burtiski attiecas tikai uz “bēgļu” ģimenes atkalapvienošanās. Šīs direktīvas 3. panta 2. punkta c) apakšpunktā it īpaši ir paredzēts, ka šo direktīvu nepiemēro, ja apgādnieks ir trešās valsts valstspiederīgais, kuram ir atļauja uzturēties dalībvalstī, pamatojoties uz “aizsardzības palīgveidu”, saskaņā ar starptautiskām saistībām, valsts tiesību aktiem vai dalībvalstu praksi. Šādu formulējumu var izskaidrot ar to, ka Direktīvas 2003/86 pieņemšanas brīdī Savienības tiesībās nepastāvēja alternatīvās aizsardzības saņēmēja statuss. Jāsecina, ka Eiropas patvēruma normatīvais regulējums ir ievērojami attīstījies, kopš šāds statuss ir atzīts Direktīvā 2004/83/EK⁴⁷ un abas aizsardzības sistēmas ir tuvinātas ar Direktīvu 2011/95. No šīs pēdējās minētās direktīvas 8., 9. un 39. apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevējs ir vēlējis izveidot vienotu statusu visiem starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un tādēļ tas ir izvēlējis piešķirt personām, kas ieguvušas starptautiskās aizsardzības statusu, tādas pašas tiesības un priekšrocības – ar nepieciešamiem un objektīvi pamatotiem izņēmumiem – kā bēgļiem⁴⁸.

46. Neraugoties uz šo ievērojamo attīstību, kā arī Eiropas Padomes Cilvēktiesību komisāra izteiktajām šaubām⁴⁹ par atšķirīgu attieksmi pret abiem minētajiem statusiem, Tiesa nosprieda, ka Direktīva 2003/86 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama tiem trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri ir alternatīvās aizsardzības statusa saņēmēja ģimenes locekļi. Šajā ziņā tā uzskatīja – tā kā kopējos kritērijus alternatīvās aizsardzības piešķiršanai bija iedvesmojušas dalībvalstīs pastāvošās sistēmas, kuru saskaņošana, vajadzības gadījumā tās aizvietojo, ir šo kritēriju mērķis, Direktīvas 2003/86 3. panta 2. punkta c) apakšpunktam tiktu lielā mērā atņemta lietderīgā iedarbība, ja tas būtu jāinterpretē kā tāds, kas neattiecas uz Savienības tiesībās paredzētā alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem⁵⁰. Tā kā nav apstrīdams, ka prasītāja pamatlietā, kurš

⁴⁶ Skat. spriedumu, 2019. gada 12. decembris, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Ģimenes atkalapvienošanās – Bēgļa māsa) (C-519/18, EU:C:2019:1070, 34. un 58. punkts).

⁴⁷ Padomes Direktīva (2004. gada 29. aprīlis) par minimālajiem standartiem un statusu, lai trešo valstu pilsoņus vai bezvalstniekus atzītu par bēgļiem vai personām, kam kādā citā veidā vajadzīga starptautiska aizsardzība, un par sniegtās aizsardzības apjomu (OV 2004, L 304, 12. lpp.).

⁴⁸ Skat. spriedumus, 2016. gada 1. marts, *Alo un Osso* (C-443/14 un C-444/14, EU:C:2016:127, 32. punkts), un 2018. gada 13. septembris, *Ahmed* (C-369/17, EU:C:2018:713, 42. punkts). Svarīgi uzsvērt, ka 2011. gadā ar Zaļo grāmatu par trešo valstu valstspiederīgo, kas uzturas Eiropas Savienībā, tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanās (Direktīva 2003/86/EK) (COM(2011) 735 *final*) Komisija uzsāka debates par iespējamu šīs direktīvas pārstrādi. Viens no diskutējamajiem jautājumiem skāra tieši alternatīvās aizsardzības izslēgšanu no šīs direktīvas piemērošanas jomas. Neraugoties uz daudzu starptautisku organizāciju atbalstu, netika veikta minētās direktīvas pārstrāde, iekļaujot tās piemērošanas jomā alternatīvās aizsardzības saņēmējus.

⁴⁹ Šaubas par to, vai alternatīvās aizsardzības saņēmēju izslēgšana no Direktīvā 2003/86 paredzētā režīma atbilst ECPAK, ir izteicis Eiropas Padomes cilvēktiesību komisārs (“Réaliser le droit au regroupement familial des réfugiés en Europe” [Bēgļu tiesību uz ģimenes atkalapvienošanās īstenošana Eiropā], Tematiskais dokuments, 2017). Aicināta lemt par to, vai ECPAK 8. pantam atbilst trīs gadu gaidīšanas termiņš līdz ģimenes atkalapvienošanās [atļaujas] piešķiršanai alternatīvās vai pagaidu aizsardzības statusa saņēmējiem, ECT lēma, ka 2021. gada 9. jūlija spriedumā M.A. pret Dāniju (CE:ECHR:2021:0709JUD000669718) šī norma ir pārākta. Taču šī tiesa uzsvēra, ka alternatīvās aizsardzības saņēmēju situācija nav tāda pati kā bēgļiem (153. punkts) un ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz alternatīvās aizsardzības saņēmēju iespēju izmantot ģimenes atkalapvienošanās (155. punkts). Tādējādi ECT nav apšaubījis abu aizsardzības statusu atšķirību.

⁵⁰ Skat. spriedumus, 2018. gada 7. novembris, K un B (C-380/17, EU:C:2018:877, 33. punkts), un 2019. gada 13. marts, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, 34. punkts). Attiecībā uz secinājumu doktrinā, ka Direktīva 2003/86 ir jāinterpretē šauri, skat. Peers, S., *EU Justice and Home Affairs Law* (1. sējums: *EU Immigration and Asylum Law*), 4. izd., OUP, Oksforda, 2016, 402. lpp.

ir potenciālais “apgādnieks” Direktīvas 2003/86 2. panta c) punkta izpratnē, nepilngadīgajam bērnam ir uzturēšanās tiesības Beļģijā, pateicoties alternatīvās aizsardzības saņēmēja statusam, tas atbilstoši iepriekš minētajai judikatūrai izslēdz ģimenes atkalapvienošanos šajā valstī.

47. Ņemot vērā šo secinājumu, Komisija, no vienas puses, min iespēju iesniegt ģimenes atkalapvienošanās pieteikumu Austrijā, proti, valstī, kurā prasītājam pamatlietā ir bēgļa statuss, un, no otras puses, atsaucas uz Beļģijas tiesību aktiem, kas atļauj šādu atkalapvienošanās, ja personai, ap kuru notiek ģimenes atkalapvienošanās, ir piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, it īpaši attiecībā uz šāda statusa saņēmēja tēvu vai māti, kas ierodas dzīvot ar viņu, ja šī persona nav sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu un ir ieradusies Karalistē bez pilngadīga ārzemnieka pavadības, kurš ir likumīgi par to atbildīgs, un tās aprūpi pēc tam nav uzņēmusies šāda persona vai ja tā ir atstāta viena pēc ierašanās. Pirmais no minētajiem risinājumiem, manuprāt, rada vairākas grūtības, kuras varētu nodēvēt par neatrisināmām.

48. Pirmkārt, Direktīvas 2003/86 īstenošana var radīt ģimenes pagaidu izšķiršanu. Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 2. panta a) līdz d) punktu šī direktīva ir piemērojama tikai apgādniekiem, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie, citiem vārdiem sakot, jebkurai personai, kas nav Savienības pilsonis LESD 20. panta 1. punkta izpratnē, kurš “likumīgi uzturas dalībvalstī” un kurš iesniedz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanās, vai kura ģimenes locekļi iesniedz pieteikumu par atkalapvienošanās ar viņu, kā arī trešās valsts valstspiederīgo ģimenes locekļiem, kas pievienojas apgādniekam, lai saglabātu ģimenes vienotību, neatkarīgi no tā, vai ģimenes attiecības rodas pirms vai pēc apgādnieka ieceļošanas. Principā šis pieteikums ir jāiesniedz un jāizskata, kamēr ģimenes locekļi dzīvo ārpus tās dalībvalsts teritorijas, kurā dzīvo apgādnieks⁵¹. Tātad prasītājam pamatlietā, iespējams, būtu jāpamet Beļģija un viņa meitas⁵² un jāapmetas vienam pašam uz dzīvi Austrijā, proti, valstī, kurā viņš drīkst legāli dzīvot, ņemot vērā bēgļa statusu, kas viņam tajā piešķirts. Turpretim viņa bērni nedrīkst ieceļot šajā valstī, kamēr tiek izskatīts pieteikums, un tas var ilgt 9 mēnešus, turklāt šo termiņu var pagarināt. Direktīvas 2003/86 5. panta 3. punkta otrā daļa un 7. apsvērumš tomēr atļauj dalībvalstīm atkāpties no pirmās daļas vispārējā noteikuma un pieņemt pieteikumus, kas iesniegti, ja ģimenes locekļi jau ir to teritorijā, “ja ir piemēroti apstākļi”, kuru noteikšana ietilpst dalībvalstu plašajā novērtējuma brīvībā.

49. Otrkārt, ir iespējams, ka prasītājs pamatlietā nevarēs saņemt visas priekšrocības, ko sniedz Direktīvas 2003/86 normas, paredzot labvēlīgāku attieksmi pret bēgļu pieteikumiem par ģimenes atkalapvienošanās. Izņēmuma kārtā šīs direktīvas 12. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nevar pieprasīt bēglim un viņa ģimenes locekļiem sniegt pierādījumus, ka apgādniekam ir piemērota dzīvesvieta, veselības apdrošināšana un stabili ienākumi, lai uzturētu sevi un savus ģimenes locekļus. Papildus tam, ka šis izņēmums neattiecas uz atkalapvienošanās ar pilngadīgiem bērniem, šī paša panta trešā daļa ļauj dalībvalstīm pieprasīt, lai bēgļi ievērotu 7. pantā paredzētos nosacījumus, ja pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās nav iesniegts trīs mēnešu laikā pēc bēgļa statusa piešķiršanas. Šajā lietā ir acīmredzams, ka pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās ir iesniegts vairāk nekā 3 mēnešus pēc bēgļa statusa piešķiršanas, kas notikusi 2015. gada 1. decembrī. Šo nosacījumu izpilde varētu izrādīties īpaši sarežģīta prasītājam pamatlietā, kurš jau vairākus gadus dzīvo ar saviem bērniem Beļģijā.

⁵¹ Direktīvas 2003/86 5. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nosaka, vai pieteikums par ieceļošanu un uzturēšanos jāiesniedz apgādniekam vai ģimenes locekļiem.

⁵² Situācija šķiet īpaši sarežģīta, jo saskaņā ar kasācijas sūdzībā [sniegto informāciju] viņš dzīvo ar savu nepilngadīgo meitu, savu dzīvesbiedri (bēgli no Sirijas), pie kuras viņa meita ir ievietota audžuģimenē, viņu kopīgo bērnu un viņa dzīvesbiedres bērniem.

50. Treškārt, Direktīvas 2003/86 īstenošana var radīt brāļu un māsu izšķiršanu⁵³. Šīs direktīvas 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis “var” atļaut apgādnieka pilngadīgu neprecējušos bērnu iecelošanu un uzturēšanos, ja tie “objektīvu iemeslu dēļ nevar nodrošināt savas vajadzības sava veselības stāvokļa dēļ”. Tātad dalībvalstīm nav nekāda pienākuma ļaut apgādnieka pilngadīgajiem bērniem iecelt to teritorijā, bet atļaujas gadījumā obligāts nosacījums ir pierādījumu sniegšana par atkarības attiecībām ar minēto vecāku – taču no Tiesai sniegtajiem lietas materiāliem šāda situācija neizriet.

51. Ceturtkārt, ģimenes atkalapvienošanās Austrijā sekas faktiski būtu tādas, ka bērni zaudētu piešķirto alternatīvās aizsardzības statusu Beļģijas Karalistē, kā arī no tā izrietošās priekšrocības. Turklāt, ja ieinteresētās personas nolemtu iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumus Austrijā, tās varētu saskarties ar to pašu nepieņemamības pamatu, kas tika piemērots viņu tēva pieteikumam un kas ir pamatlietas priekšmets⁵⁴. Pēc ģimenes atkalapvienošanās saskaņā ar Direktīvu 2003/86 prasītāja pamatlietā bērniem būtu apgādnieka ģimenes locekļu statuss, proti, juridiski viņi būtu atkarības situācijā no šī apgādnieka un tā varētu ilgt vairākus gadus, pirms viņi varētu saņemt patstāvīgu uzturēšanās atļauju⁵⁵. Turklāt pastāv reālas atšķirības starp priekšrocībām, ko, pamatojoties uz Direktīvu 2003/86, saņem trešās valsts valstspiederīgā ģimenes locekļi, un tiesībām, kas piešķirtas personām, kuras saņem starptautisko aizsardzību; šis salīdzinājums ir par sliktu pirmajiem minētajiem⁵⁶. Šim secinājumam jāpievieno paredzamās pielāgošanās grūtības jaunai dzīvesvietai citā dalībvalstī pēc vairākiem Beļģijā pavadītiem gadiem un šajā valstī izveidoto sociālo un emocionālo saišu saraušana.

52. Šādā kontekstā jāatgādina, ka Direktīvas 2003/86 normas ir jāinterpretē un jāpiemēro, ņemot vērā Hartas 7. pantu un 24. panta 2. un 3. punktu, kā turklāt izriet arī no šīs direktīvas 2. apsvēruma un 5. panta 5. punkta, kas uzliek dalībvalstīm pienākumu izskatīt atkalapvienošanās pieteikumus skarto bērnu interesēs un rūpēs par atbalstu ģimenes dzīvei. Papildus šim pēdējam mērķim minētās direktīvas nolūks ir piešķirt aizsardzību trešo valstu valstspiederīgajiem, it īpaši nepilngadīgajiem⁵⁷. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, man šķiet grūti piekrist, ka Direktīvas 2003/86 piemērošana ģimenes atkalapvienošanās nolūkā dalībvalstī, kura piešķirusi bēgļa statusu, tā padarot piemērojamu šo tiesību normu, būtu atbilstoša iepriekš minētajām nepilngadīgā pamattiesībām. Šāds risinājums it īpaši liks zaudēt alternatīvās aizsardzības statusu, kā arī ar to saistītās priekšrocības, kas *a priori* nav atgūstamas jaunajā uzņēmējā valstī, un, iespējams, izšķirs brāļus un māsas – kas ģimenes atkalapvienošanās kontekstā būtu vismaz paradoksāli.

⁵³ ECT atzīst, ka ģimenes dzīve var pastāvēt starp brāļiem un māsām, un precīzē, ka procedūrās saistībā ar bērnu ievietošanu [audžuģimenēs] ir jāizvairās no brāļu un māsu kopdzīves izjukšanas, jo tas var būt pretrunā bērna interesēm (ECT, 1991. gada 18. februāris, *Moustaquim* pret Beļģiju (CE:ECHR:1991:0218JUD001231386, 36. punkts), un 2010. gada 6. aprīlis, *Mustafa* un *Armağan Akin* pret Turciju (CE:ECHR:2010:0406JUD000469403, 19. punkts)).

⁵⁴ Austrijas tiesību akti, ar kuriem ir transponēta Direktīva 2013/32, paredz, ka patvēruma pieteikumu noraida kā nepieņemamu, ja cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisko aizsardzību: *Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005 – AsylG 2005)* 4. panta a) punkts, pieejams (vācu valodā) šajā tīmekļvietnē: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20004240>.

⁵⁵ Skat. Direktīvas 2003/86 13. un 15. pantu. 2019. gada 14. marta spriedumā Y. Z. u.c. (Krāpšana, ģimenei atkalapvienojoties) (C-557/17, EU:C:2019:203, 47. punkts) Tiesa nosprieda, ka no Direktīvas 2003/86 mērķa, kas lasāms tās 4. apsvērumā, kā arī no visa šīs direktīvas lasījuma kopumā, it īpaši 13. panta 3. punkta un 16. panta 3. punkta, izriet, ka, iekams attiecīgie ģimenes locekļi, pamatojoties uz minētās direktīvas 15. pantu, nav ieguvuši patstāvīgas uzturēšanās tiesības, viņu uzturēšanās tiesības ir atvasinātas no attiecīgā apgādnieka tiesībām, kuru mērķis ir veicināt pēdējā minētā integrāciju.

⁵⁶ Direktīvas 2011/95 29., 30. un 32. pantā ir paredzētas vairākas tiesības un priekšrocības starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kas nav minētas Direktīvā 2003/86 attiecībā uz apgādnieka ģimenes locekļiem, proti, sociālā palīdzība, veselības aprūpe un izmitināšana. Šiem pēdējiem ir tiesības uz piekļuvi nodarbinātībai vai pašnodarbinātībai, piemērojot Direktīvas 2003/86 14. pantu, bet dalībvalstis var noteikt divpadsmit mēnešu termiņu pirms šo darbību atļaušanas un ierobežot tām piekļuvi pilngadīgiem bērniem, kuri nav precējušies.

⁵⁷ Skat. spriedumu, 2019. gada 13. marts, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, 46. un 56. punkts).

53. Attiecībā uz otro risinājumu, kurš balstīts uz ģimenes atkalapvienošanu, kas ar zināmiem nosacījumiem atļautu Beļģijas tiesiskajā regulējumā, ir jāatgādina Direktīvas 2003/86 3. panta 5. punktā dalībvalstīm atzītā iespēja, pamatojoties tikai uz savām valsts tiesībām, piešķirt ieceļošanas un uzturēšanās tiesības ar labvēlīgākiem nosacījumiem. Šajā ziņā Komisija savos norādījumos Direktīvas 2003/86 piemērošanai ir minējusi, ka alternatīvās aizsardzības saņēmēju humānās aizsardzības vajadzības neatšķiras no bēgļu vajadzībām, un tādēļ ir aicinājusi dalībvalstis pieņemt noteikumus, kas bēgļiem un pagaidu vai alternatīvās aizsardzības saņēmējiem piešķir līdzīgas tiesības⁵⁸. Lai arī daudzas dalībvalstis savā tiesiskajā regulējumā ir paredzējušas alternatīvās aizsardzības saņēmējiem iespēju iesniegt ģimenes atkalapvienošanās pieteikumu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā bēgļiem, šajos regulējumos joprojām ir atšķirības, no kurām dažas vēl aizvien ievērojami nošķir attieksmi pret bēgļiem un pret alternatīvās aizsardzības saņēmējiem saistībā ar ģimenes atkalapvienošanās nosacījumiem⁵⁹. Šajā gadījumā jāsecina, ka no kasācijas sūdzības, ko prasītājs pamatlietā cēlis iesniedzējtiesā, izriet, ka viņš ir vērtīgi mēģinājis saņemt ģimenes atkalapvienošanās [atļauju] ar savu nepilngadīgo meitu, jo nav varējis sniegt atbildīgās pašvaldības iestādes *ad hoc* pieprasītos dokumentus. Rikojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu ir arī minēts, ka ieinteresētajai personai nav uzturēšanās atļaujas Beļģijā⁶⁰.

54. Ņemot to vērā un runājot vispārīgi, ir iespējams, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš jau ir saņēmis starptautisko aizsardzību pirmajā dalībvalstī, izdotos ierasties citā dalībvalstī, lai apvienotos ar savu ģimeni, un iesniegt jaunu aizsardzības pieteikumu šajā valstī, un vienlaicīgi viņam tiktu piešķirta uzturēšanās atļauja saskaņā ar Direktīvas 2003/86 13. panta 2. punktu vai atbilstoši labvēlīgākam valsts tiesiskajam regulējumam, ar ko transponē [šo direktīvu]. Pretējā gadījumā šis valstspiederīgais var saņemt starptautiskās aizsardzības statusu ne tādēļ, ka viņam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, bet pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu apsvērumu dēļ, kas neietilpst Direktīvas 2011/95 piemērošanas jomā. No Direktīvas 2011/95 2. panta h) punkta *in fine* izriet, ka šī direktīva pieļauj, ka uzņēmējas dalībvalstis var saskaņā ar savām valsts tiesībām piešķirt “cita veida” valsts aizsardzību, kas personām, kurām nav bēgļa vai starptautiskās aizsardzības saņēmēja statusa, sniedz tiesības uzturēties to teritorijā⁶¹. Abos šajos gadījumos būtu jāpārbauda, vai šie statusi var nodrošināt pietiekamu uzturēšanās un līdz ar to ģimenes vienotības stabilitāti šajā valstī. Apstiprinošas atbildes gadījumā uzņēmējai dalībvalstij, manuprāt, vajadzētu varēt īstenot tai Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā doto iespēju atzīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu neatkarīgi no jebkāda attiecību starp pieteicēju un viņa ģimenes locekli izvērtējuma⁶².

⁵⁸ COM(2014) 210 *final*, 6.2. punkts, 25. un 26. lpp.

⁵⁹ Turklāt, saskaroties ar izaicinājumiem, ko radījusi 2015. gada migrācijas krīze, dažas valstis, piemēram, Vācijas Federālā Republika un Zviedrijas Karaliste, ir uz laiku ierobežējušas ģimenes atkalapvienošanās iespēju personām, kas saņem alternatīvo aizsardzību (Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu īstenošanu (2019. gada 29. marts), COM(2019) 162 *final*, 4. lpp.; UNHCR “The “Essential Right” to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification”, 142.–145. lpp., un “Réaliser le droit au regroupement familial des réfugiés en Europe”, tematiskais dokuments, ko publicējis Eiropas Padomes cilvēktiesību komisārs, 2017, 32.–34. lpp.).

⁶⁰ Tātad prasītājs pamatlietā atrodas dalībvalsts teritorijā, acimredzot neizpildot ieceļošanas, uzturēšanās vai dzīvesvietas nosacījumus tajā, un šī iemesla dēļ vien uzturas šajā valstī nelikumīgi, pat ja viņam ir derīga uzturēšanās atļauja citā dalībvalstī, kura ir atzinusi viņa bēgļa statusu. Šādos apstākļos viņam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūram dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 6. panta 2. punktu ir nekavējoties jāatgriežas šīs otras dalībvalsts teritorijā un vajadzības gadījumā viņš var tikt piespiedu kārtā pārvietots uz šo valsti saskaņā ar tās dalībvalsts, kurā viņš dzīvo, tiesisko regulējumu (spriedums, 2021. gada 24. februāris, M u.c. (Pārvietošana uz dalībvalsti) (C-673/19, EU:C:2021:127, 30., 33., 45.–48. punkts)).

⁶¹ Skat. spriedumus, 2010. gada 9. novembris, B un D (C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661, 116.–118. punkts), un 2019. gada 23. maijs, *Bilali* (C-720/17, EU:C:2019:448, 61. punkts).

⁶² Protams, ir ticams, ka praksē šāda statusa iegūšana var novērst starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanu ģimenes uzņēmējai dalībvalstī vai likt atsaukt šādu pieteikumu.

3. Par attiecībām starp pieteicēju un viņa ģimenes locekli

55. Ir svarīgi uzsvērt, kā izriet no tās skaidrojumiem un atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam, ka Hartas 7. pantā garantētajām tiesībām ir tāda pati nozīme un tāds pats apjoms kā ECPAK 8. pantā – kā tas interpretēts ECT judikatūrā – garantētajām. Lietās, kas apvieno ģimenes dzīvi⁶³ un imigrāciju, ECT veic iesaistīto interešu, proti, indivīdu, kuri vēlas dzīvot ģimenes dzīvi kādā noteiktā teritorijā, personisko interešu un valsts vispārējo interešu, šajā gadījumā imigrācijas kontroles, līdzsvarošanu. Ja ir skarti bērni, ECT uzskata, ka ir jāņem vērā viņu intereses. Šajā konkrētajā jautājumā šī tiesa atgādina, ka attiecībā uz ideju, ka bērna interesēm ir jābūt noteicošām visos lēmumos, kas skar bērnus, pastāv liela vienprātība, it īpaši starptautiskajās tiesībās. Protams, šī interese nav noteicošā pati par sevi, taču tai noteikti ir jāpiešķir svarīga nozīme. Tādēļ lietās par ģimenes atkalapvienošanu ECT piešķir īpašu uzmanību lietā iesaistīto nepilngadīgo situācijai, it īpaši viņu vecumam, viņu stāvoklim attiecīgajā valstī vai valstīs un viņu atkarības pakāpei no vecākiem⁶⁴.

56. Norādīšu, ka šo “atkarības attiecību” jēdzienu izmanto arī Tiesa savā judikatūrā saistībā ar migrācijas strīdiem⁶⁵. Piemēram, saistībā ar atvasināto uzturēšanās tiesību Savienības teritorijā piešķiršanu, pamatojoties uz LESD 20. un 21. pantu, trešās valsts valstspiederīgajam, kuram šādas tiesības paver ģimenes locekli, kam ir Savienības pilsoņa statuss, ja starp abiem pastāv tādas atkarības attiecības, ka šis pēdējais būtu spiests pavadīt minēto valstspiederīgo un atstāt Savienības teritoriju kopumā⁶⁶. Var atsaukties arī uz Tiesas judikatūru saistībā ar pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu individualizētu izskatīšanu, kuru pieprasa Direktīvas 2003/86 17. pants un kurā jāņem vērā visi atbilstošie lietas apstākļi, īpašu uzmanību pievēršot attiecīgo bērnu interesēm un rūpēm par ģimenes dzīves veicināšanu, un atkarības pakāpe no vecākiem ir viens no šiem apstākļiem⁶⁷.

57. Šādos apstākļos atbildīgās valsts iestādes izvērtējumam, kas tiek veikts pēc Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantā paredzētās personiskās intervijas – par attieksmes, kas ir pretēja Hartas 7. pantam, lasot to kopsakarā ar tās 24. pantu, nopietnu risku –, ir jānotiek, ņemot vērā visus atbilstošos lietas apstākļus, ietverot it īpaši bērna vecumu, viņa stāvokli attiecīgajā valstī⁶⁸ un viņa atkarības pakāpi no vecākiem, ņemot vērā viņa fizisko un emocionālo attīstību, viņa emocionālās saiknes pakāpi ar vecākiem, jo tas viss var raksturot risku, kādu atšķiršana no vecākiem radītu bērna/vecāku attiecībām un šī bērna emocionālajam līdzsvaram. Tas, ka vecāks dzīvo kopā ar nepilngadīgo bērnu, ir viens no elementiem, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai starp viņiem pastāv atkarības attiecības, taču neizvirzot to kā nepieciešamu nosacījumu⁶⁹.

⁶³ Kopš 2016. gada prasītājs pamatlietā uzturas Beļģijā un dzīvo vienā māsaimniecībā ar savu nepilngadīgo meitu. Šī situācija neapšaubāmi liecina par “ģimenes dzīvi”, kādu prasa ECT savā judikatūrā saistībā ar ECPAK 8. pantu, jo šis “ģimenes dzīves” jēdziens var ietvert attiecības starp laulībā vai ārpus laulības dzimušu bērnu un viņa tēvu neatkarīgi no tā, vai māsaimniecībā dzīvo arī māte, un šīs tiesību normas garantētā aizsardzība attiecas uz visiem ģimenes locekļiem (ECT, 2014. gada 3. oktobris, *Jeunesse* pret Nīderlandi (CE:ECHR:2014:1003JUD001273810, 117. punkts).

⁶⁴ ECT, 2014. gada 3. oktobris, *Jeunesse* pret Nīderlandi (CE:ECHR:2014:1003JUD001273810, 109. un 118. punkts).

⁶⁵ Turklāt no Regulas Nr. 604/2013 16. apsvēruma un 16. panta izriet, ka, lai pilnībā nodrošinātu ģimenes vienotības principa un bērna interešu ievērošanu, saistošam atbildības kritērijam ir jābūt atkarības attiecībām starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un dažiem viņa ģimenes locekļiem.

⁶⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308, 52. punkts).

⁶⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 13. marts, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, 59. punkts).

⁶⁸ No 2019. gada 14. marta sprieduma Y. Z. u.c. (Krāpšana, ģimenei atkalapvienojoties) (C-557/17, EU:C:2019:203, 54. punkts) izriet, ka var tikt ņemts vērā bērna un viņa vecāka uzturēšanās ilgums uzņēmējā dalībvalstī, vecums, kādā šis bērns ieceļojis šajā dalībvalstī, un iespējamais apstākļi, ka viņš tajā ticis audzināts un saņēmis izglītību, kā arī bērna un vecāka ģimenes, ekonomisko, kultūras un sociālo saišu esamība ar minēto valsti un tajā.

⁶⁹ Pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308, 71.–73. punkts).

D. Pagaidu secinājumi

58. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai nolemt, ka Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neļauj dalībvalstij izmantot šīs tiesību normas sniegto iespēju noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējam šādu aizsardzību jau ir piešķirusi cita dalībvalsts, ja pastāv nopietns risks, ka, nosūtot šo pieteicēju atpakaļ uz minēto dalībvalsti, viņš ciestu no attieksmes, kas ir pretēja tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, kuras paredzētas Hartas 7. pantā, lasot to kopsakarā ar Hartas 24. panta 2. punktā minēto pienākumu ņemt vērā bērna intereses. Manuprāt, šī interpretācija nenonāk pretrunā šīs direktīvas mērķiem un, vispārīgāk, kopējās Eiropas patvēruma sistēmas mērķiem.

59. Attiecībā uz procesuālo ekonomiju nevar pamatoti apgalvot, ka uz atbildīgajām valsts iestādēm gultos papildu vai nesamērīgs darba slogs saistībā ar procesuālajām prasībām, kuras šobrīd nosaka Direktīva 2013/32, konkrētāk, ar pienākumu veikt individuālu interviju pirms jebkura lēmuma pieņemšanas, tostarp par pieteikuma nepieņemamību. Šādas intervijas veikšana ļauj vienlaikus gan precizēt pieteikuma iesniedzēja ģimenes stāvokli, gan attiecīgā gadījumā novērtēt viņa vajadzību pēc starptautiskās aizsardzības. Tādējādi šī procedūra ļauj atbildīgajai iestādei vislabāk un ātrāk novērtēt pieteicēja situāciju reizē viņa un dalībvalsts interesēs, un tas palīdz īstenot ātruma mērķi un prasību, lai pieteikuma izskatīšana būtu visaptveroša.

60. Runājot par otrreizējo plūsmu, man šķiet, ka uz prasītāja pamatlietā situāciju, kurš pēc bēgļa statusa iegūšanas ir pārcēlies uz citu dalībvalsti, lai pievienotos saviem bērniem un dzīvotu kopā ar viņiem, šis jēdziens būtībā neattiecas. Šīs plūsmas Savienības iekšienē vienīgais cēlonis, pretēji Direktīvas 2013/32 13. apsvērumā minētajam, nav atšķirība starp dalībvalstu tiesiskajiem regulējumiem, bet to motivē Hartas 7. pantā paredzēto pamattiesību ievērošana. Citiem vārdiem sakot, prasītāja rīcība neietilpst tajā, ko parasti dēvē par patvēruma “forum shopping”, jo ieinteresētā persona nav meklējusi labāku juridisko aizsardzību vai vēlējusies izmantot dalībvalstu piedāvātās sociālās aizsardzības līmeņa atšķirības, lai iegūtu labākus materiālos dzīves apstākļus. Turklāt, ņemot vērā nosacījumus, kas regulē aizliegumu dalībvalstīm īstenot Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, sistēmas “pārslogošanas” perspektīva man šķiet maz ticama.

61. Šajos secinājumos piedāvātais risinājums, manuprāt, pilnībā atbilst citiem Savienības likumdevēja mērķiem visā kopējās Eiropas patvēruma sistēmas izstrādes gaitā, proti, normu saskaņošanai it īpaši patvēruma procedūru jomā, starptautiskās aizsardzības saņēmēju un viņu ģimenes locekļu aizsardzībai un integrācijai uzņēmējā dalībvalstī, kā arī bērna interešu pārākumam lēmumu pieņemšanā. Piedāvātā Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkta interpretācija man šķiet piemērota situācijā, ko iezīmē starptautiskās aizsardzības pieteicēju iespējamo situāciju daudzveidība Savienības iekšienē. Tas, ka šī tiesību norma dalībvalstīm ir fakultatīva, ka dažu valstu tiesiskajā regulējumā, ar ko tiek īstenots Direktīvas 2011/95 3. pants, bēgļa statuss tiek atvasinātā veidā automātiski atzīts starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes loceklim un ka Direktīvas 2003/86 transponēšana valstu tiesībās reizēm ir radījusi bēgļa statusa pielīdzināšanu alternatīvās aizsardzības piešķirtajam statusam, vairo šo neviendabīgumu, pretēji saskaņošanas procesa mērķim, kura nolūks ir, lai attieksme pret starptautiskās aizsardzības pieteicējiem būtu vienāda un atbilstoša, lai kur viņi atrastos Savienības teritorijā.

E. Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamības sekām

62. Otrajā prejudiciālajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2011/95 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā uzliek uzņēmējai dalībvalstij pienākumu paplašināt nepilngadīgam bērnam piešķirtu starptautisko aizsardzību, to attiecinot arī uz vecāku, kurš dzīvo kopā ar bērnu, saskaņā ar Hartas 7. pantā noteiktajām tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, lasot to kopsakarā ar tās 24. panta 2. punktā paredzēto pienākumu ņemt vērā bērna intereses. Manuprāt, atbilde uz šo jautājumu prasa formulēt vairākus apsvērumus saistībā ar sekām, ko rada tas, ka uzņēmēja dalībvalsts nevar īstenot iespēju, kuru tai sniedz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts, un līdz ar to ar sekām, ko rada starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamība.

63. Pirmkārt, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētais nepieņemamības mehānisms ir atkāpe no dalībvalstu pienākuma izskatīt pēc būtības visus starptautiskās aizsardzības pieteikumus, proti, novērtēt, vai attiecīgais pieteikuma iesniedzējs var pretendēt uz starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu 2011/95. Šīs pēdējās minētās direktīvas 1. pantā savukārt ir paredzētas normas saistībā ar nosacījumiem, kas ir jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, lai viņi varētu saņemt starptautisko aizsardzību, kā arī saistībā ar vienotu bēgļu un personu, kas ir tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, statusu un, visbeidzot, ar šīs aizsardzības saturu. Kā jau Tiesa ir precizējusi, no Direktīvas 2011/95 13. un 18. panta, lasot tos kopsakarā ar šīs direktīvas 2. panta d) un f) apakšpunktā ietvertajām jēdzienu “bēglis” un “persona, kas tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību” definīcijām, izriet, ka šajā direktīvā regulētā starptautiskā aizsardzība principā ir jāpiešķir jebkuram trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kuram ir pamatotas bailes tikt vajātam savas reliģiskās, nacionālās piederības dēļ, savu politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālajai grupai dēļ vai kuram draud reāls būtiska kaitējuma risks minētās direktīvas 15. panta izpratnē⁷⁰.

64. Līdz ar to, ja dalībvalsts saskartos ar situāciju, kura tai liegtu izmantot iespēju, kāda tai paredzēta Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā, tai nāktos izskatīt tajā iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu un pārbaudīt, vai starptautiskās aizsardzības pieteicējs izpilda iepriekš aprakstītos šīs aizsardzības piešķiršanas materiālos nosacījumus. Tātad dalībvalstij ir jāuzskata trešās valsts valstspiederīgais par pirmreizēju starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un attiecīgi pret viņu jāizturas, neatkarīgi no tās starptautiskās aizsardzības, ko viņam jau piešķirusi cita dalībvalsts. Šādas situācijas sekas Savienības likumdevējs ir skaidri paredzējis Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā izveidotajā nepieņemamības mehānismā⁷¹, un – ja vien šai tiesību normai neatņem tās lietderīgo iedarbību – apstākli, ka starptautiskā aizsardzība iepriekš ir atzīta pirmajā dalībvalstī, nevar no jauna jēlkādā veidā ņemt vērā, izvērtējot pieteikumu pēc būtības⁷².

⁷⁰ Skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 48. un 49. punkts).

⁷¹ Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 32. pantu, neskarot tās 27. pantu attiecībā uz pieteikuma atsaukšanu, dalībvalstis var uzskatīt pieteikumu par nepamatotu tikai tādā gadījumā, ja atbildīgā iestāde ir noteikusi, ka pieteikuma iesniedzējs nav tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu 2011/95. Pieteikumu var pat noraidīt kā acimredzami nepamatotu saskaņā ar Direktīvas 2013/32 31. panta 8. punkta b) apakšpunkta un 32. panta 2. punkta normām, lasot tās kopā, ja attiecīgā situācija kā tāda ir noteikta valsts tiesību aktos, kā var būt gadījumā, ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu ir iesniedzis drošas izcelsmes valsts valstspiederīgais.

⁷² Šajā ziņā man nešķiet atbilstoši Beļģijas valdības apsvērumi (36., 37., 56., 58. un 61. punkts), saskaņā ar kuriem starptautiskās aizsardzības statuss tiek atzīts vienīgi tām personām, kas atbilst šī statusa saņemšanas nosacījumiem, taču tā tas nav tādu trešo valstu valstspiederīgo gadījumā kā prasītājs pamatlietā, kuram kādā no dalībvalstīm jau ir piešķirts šāds statuss, kas to aizsargā no jebkādas vajāšanas vai būtiska kaitējuma.

65. Otrkārt, visas ieinteresētās puses būtībā uzsver, ka prasītāja pamatlietā iesniegtā pieteikuma mērķis vai tā vienīgā motivācija ir nodrošināt ģimenes vienotību, jo ieinteresētās personas rīcību nav izraisījusi nepieciešamība saņemt starptautisko aizsardzību, kas jau tikusi piešķirta Austrijā. Līdz ar to viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums tāds īsti nemaz nav un, ņemot vērā Direktīvas 2011/95 tekstu, vispārējo sistēmu un mērķus, uz tā pamata viņam nevarētu piešķirt statusu, kas izriet no šīs aizsardzības. Šajā ziņā man šķiet svarīgi veikt skaidru nošķirumu starp pašu juridisko instrumentu, starptautiskās aizsardzības pieteikumu un to argumentu un pierādījuma elementu saturu, kas sniegti tā pamatojumam, kā arī iespējamo starptautiskās aizsardzības pieteicēja slēpto motivāciju.

66. “Starptautiskās aizsardzības pieteikuma” jēdziens ir definēts Direktīvas 2013/32 2. panta b) punktā kā “pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, lai saņemtu bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu, un kas nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus [Direktīvas 2011/95] darbības jomas, un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu”. Šo pieteikumu uzskata par iesniegtu, tiklīdz attiecīgā persona kādai no Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punktā minētajām iestādēm ir izteikusi savu gribu saņemt starptautisko aizsardzību, un šīs gribas izpaušme nav pakļauta nekādai administratīvai formalitātei⁷³. No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu nepārprotami izriet, ka prasītājs pamatlietā 2018. gada 14. jūnijā ir iesniedzis pieteikumu, kurš tiek uzskatīts par starptautiskās aizsardzības pieteikumu un kuru kā tādu izskata atbildīgās iestādes, kas to atzinušas par nepieņemamu, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, ar kuriem transponēts Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

67. Pēc būtības Tiesa ir nospriedusi, ka saskaņā ar Direktīvas 2011/95 13. pantu dalībvalstis piešķir bēgļa statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas atbilst materiāltiesiskajiem nosacījumiem atzīšanai par bēgli saskaņā ar šīs direktīvas II un III nodaļu, un tām šajā ziņā nav rīcības brīvības⁷⁴. Ņemot vērā Direktīvas 2011/95 18. panta līdzīgo formulējumu, tāds pats risinājums pēc analogijas ir piemērojams alternatīvās aizsardzības statusam⁷⁵. Slēptai un savtīgai pieteikuma iesniedzēja interesei attiecībā uz ģimenes vienotības saglabāšanu minētajā dalībvalstī šajā gadījumā nav nozīmes sākot no brīža, kad ir izpildīti iepriekš minētie nosacījumi. Šādā kontekstā starptautiskās aizsardzības pieteikuma, kurš balstīts vienīgi uz nepieciešamo ģimenes vienotību ar šādas aizsardzības saņēmēju, neatkarīgi no jebkādiem apgalvojumiem par vajāšanas vai nopietnu draudu risku, kas skar pieteikuma iesniedzēju, izvērtēšana, ņemot vērā Direktīvas 2011/95 normas, var noslēgties tikai ar noraidīšanu pēc būtības. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka minētajā direktīvā nav paredzēta bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa paplašināšana, to attiecinot uz personas, kurai tas ir piešķirts, ģimenes locekļiem, taču tas nenozīmē, ka ģimenes saites vispār nevar ņemt vērā saistībā ar starptautiskās aizsardzības piešķiršanu⁷⁶.

⁷³ Skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteicēju uzņemšana) (C-808/18, EU:C:2020:1029, 97. punkts).

⁷⁴ Skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 89. punkts).

⁷⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 23. maijs, *Bilali* (C-720/17, EU:C:2019:448, 36. punkts).

⁷⁶ Skat. spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:801, 68. punkts). Šajā spriedumā Tiesa faktiski precizēja, ka Direktīvas 2011/95 3. pants ļauj dalībvalstij, ja tā piešķir starptautisko aizsardzību kādam no ģimenes locekļiem, ar zināmiem nosacījumiem paplašināt šo aizsardzību arī uz citiem šīs ģimenes locekļiem. Tā arī nosprieda, ka gadījumā, ja starptautiskās aizsardzības pieteikums kā tāds nav pieņemams, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzēja ģimenes loceklim ir pamatotas bailes no vajāšanas vai reāls būtiska kaitējuma risks, tomēr šādi draudi pieteikuma iesniedzēja ģimenes loceklim ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai pieteikuma iesniedzējs viņa ģimenes saišu ar apdraudēto personu dēļ pats nav pakļauts vajāšanas draudiem vai būtiskam kaitējumam.

68. Treškārt, kā izriet no Direktīvas 2011/95 12. apsvēruma, tās normu mērķis ir nodrošināt vienotu kritēriju piemērošanu, lai identificētu personas, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un minimālo pabalstu līmeni šīm personām visās dalībvalstīs⁷⁷. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 2013/32 11. un 12. apsvērumu, kā arī 1. pantu starptautiskās aizsardzības piešķiršana ir balstīta uz “vienotas procedūras” principu un uz minimāliem kopīgiem noteikumiem⁷⁸. Šādos apstākļos ir ļauns domāt, ka dažādu dalībvalstu atbildīgajām iestādēm būtu vienādi jāizskata tās starptautiskās aizsardzības pieteicēju situācijas, kuras ir patiešām līdzīgas, un pēc būtības viņiem būtu jāsaņem vienāda atbilde. Citiem vārdiem sakot, prasītājam pamatlietā *a priori* būtu jāpiešķir bēgļa statuss Beļģijā, un tas radītu starptautiskās aizsardzības pārklāšanos. Lai arī šādas situācijas pastāvēšana, tāpat kā tās izbeigšana, nav skaidri paredzēta Direktīvās 2011/95 un 2013/32, tomēr tā ir iespējamas sekas dalībvalstu izvēles iespējai īstenot pēdējās minētās direktīvas 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, un Tiesa to ir netieši, bet noteikti atzinusi savā judikatūrā saistībā ar šo tiesību normu⁷⁹.

69. Rūpēs par visaptverošu šādas situācijas izvērtējumu norādīšu, ka konkrētāk par bēgļa statusu Direktīvas 2011/95 14. pantā, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 11. pantu, ir minēti gadījumi, kuros dalībvalstis var atcelt, izbeigt vai atteikt pagarināt šo statusu vai arī tām tas ir jādara. Neviens no iespējamiem gadījumiem, kuri Apvienoto Nāciju Organizācijas augstā komisāra bēgļu jautājumos ieskatā ir jāinterpretē šauri⁸⁰, neietver dubultas [bēgļa statusa] atzīšanas gadījumu. Taču ir jāuzsver, ka Direktīvas 2013/32 45. pants, kurā ir noteiktas garantijas, ko saņem attiecīgā persona, ja valsts kompetentā iestāde apsver iespēju saskaņā ar Direktīvas 2011/95 14. pantu atņemt tai piešķirto starptautisko aizsardzību, ietver atkāpes 5. punktu. Tajā ir minēts, ka dalībvalstis var nolemt, ka starptautiskā aizsardzība zaudē juridisko spēku, ja tās saņēmējs ir nepārprotami atteicies no starptautiskās aizsardzības saņēmēja statusa, un, manuprāt, tas varētu attiekties uz gadījumu, kad aizsardzība, kas piešķirta pirmajā valstī, pēc tam tiek lūgta un saņemta citā dalībvalstī. Visbeidzot, ir vairāk nekā iespējams, ka dubultas atzīšanas situācijas sekas būs tādas, ka pagaidu uzturēšanās atļauja, kas saskaņā ar Direktīvas 2011/95 24. pantu automātiski iegūta pirmajā dalībvalstī, netiks pagarināta tāpēc, ka ieinteresētā persona nebūs iesniegusi šādu lūgumu, vai tāpēc, ka šī persona nebūs atradies valsts teritorijā noteiktu laiku vai arī būs ieguvusi jaunu uzturēšanās atļauju citā dalībvalstī. Direktīvas 2011/95 40. apsvērumā ir minēts, ka starptautisko saistību nospraustajās robežās dalībvalstis var noteikt, ka, pirms tiek piešķirta pieeja nodarbinātībai, sociālajam nodrošinājumam, veselības aprūpei un integrācijas iespējām, jābūt izdotai uzturēšanās atļaujai. Šie elementi var padarīt relatīvu dubultas starptautiskās aizsardzības atzīšanas nozīmi un praktiskās sekas.

70. Visbeidzot norādīšu – tā kā iespējamība, lai cik liela, tomēr nav garantija, nevar izslēgt, ka otrā starptautiskās aizsardzības pieteikuma individuāls novērtējums pēc šādas aizsardzības piešķiršanas pirmajā dalībvalstī var beigties arī ar šī pieteikuma noraidījumu. Lai arī normatīvā sistēma, kas izveidota ar Direktīvām 2011/95 un 2013/32, noteikti ir solis uz priekšu kopējas Eiropas patvēruma sistēmas virzienā, tomēr tā nesasniedz pilnīgu saskaņošanu. Kā uzsver ģenerāladvokāts Ž. Rišārs Delatūrs⁸¹, daži jēdzieni, kam ir fundamentāla nozīme Direktīvas 2011/95 īstenošanā, nav definēti *stricto sensu*, un tas ļauj dalībvalstīm veikt atšķirīgus novērtējumus un sekmē jautājumu uzdošanu Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju. Tomēr

⁷⁷ Skat. spriedumu, 2019. gada 14. maijs, M u.c. (Bēgļa statusa atcelšana) (C-391/16, C-77/17 un C-78/17, EU:C:2019:403, 79. punkts).

⁷⁸ Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, A (C-404/17, EU:C:2018:588, 30. punkts).

⁷⁹ Skat. spriedumu *Ibrahim* u.c. un rīkojumu, 2019. gada 13. novembris, *Hamed* un *Omar* (C-540/17 un C-541/17, nav publicēts, EU:C:2019:964).

⁸⁰ Procedūru un kritēriju rokasgrāmata un pamatprincipi, lai noteiktu bēgļa statusu, ņemot vērā 1951. gada Konvenciju un 1967. gada Protokolu par bēgļu statusu, 2011. gada decembris, HCR/1P/4/FRE/REV.3, 116. punkts.

⁸¹ Ģenerālvokāta Ž. Rišāra Delatūra secinājumi lietā *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20, EU:C:2021:384, 108. punkts).

norādīšu, ka tad, ja minētais pieteikums tiks noraidīts pēc būtības, otrā dalībvalsts vajadzības gadījumā varēs sniegt personai, kuras pieteikums ticis noraidīts, priekšrocības, kas paredzētas Direktīvas 2011/95 24.–35. pantā, darot to atbilstoši šīs direktīvas 23. pantam.

V. Secinājumi

71. Ņemot vērā iepriekš minētos secinājumus, ierosinu Tiesai atbildēt *Conseil d'État* (Beļģija) šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neļauj dalībvalstij izmantot šīs tiesību normas sniegto iespēju noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējam šādu aizsardzību jau ir piešķirusi cita dalībvalsts, ja pastāv nopietns risks, ka, nosūtot šo pieteicēju atpakaļ uz minēto dalībvalsti, viņš ciestu no attieksmes, kas ir pretēja tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, kuras paredzētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pantā, lasot to kopsakarā ar tās 18. pantu un 24. panta 2. punktu.

Apstākļi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir vecāks nepilngadīgam bērnam, kurš saņem šo aizsardzību uzņēmējā dalībvalstī, var likt secināt, ka šāds risks pastāv, taču atbildīgajam valsts iestādēm ir jāpārbauda, ka šim pieteicējam nav juridiska statusa, kas viņam garantētu stabilu dzīvesvietu šajā valstī, un ka bērna nošķiršana no vecāka varētu kaitēt viņu attiecībām un šī bērna emocionālajam līdzsvaram.

- 2) Šī iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamība paredz tā izskatīšanu pēc būtības, lai pārbaudītu, vai ir izpildīti šādas aizsardzības piešķiršanas nosacījumi, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu, 13. un 18. pantā. Šī direktīva neparedz bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa paplašināšanu attiecībā uz personas, kurai šis statuss piešķirts, ģimenes locekļiem.